

Araştırma Makalesi

Ev İşçiliği Ekseninde Kadın Emeği: Zorluklar ve Çözüm Arayışları

Women's Labor on The Axis of Domestic Work: Challenges and Search for Solutions

Kürşat TUTAR

Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

kursat.tutar@hbv.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0002-8688-4905>

Makale Geliş Tarihi	Makale Kabul Tarihi
22.08.2023	04.09.2023

Öz

Ev işçiliği, iş hayatının önemli bir alanını meydana getiren ve çalışanların kendi evlerinde veya işverenlerin evlerinde gerçekleştirdiği faaliyetleri ifade eder. Bu tür işler çoğunlukla ev dışında gerçekleştirilen geleneksel iş kollarından farklıdır ve özellikle gelişmekte olan ülkelerde kadınlar arasında sıklıkla görülmektedir. Ev işçiliği, esnek çalışma saatleri ve işi evin rahatlığında gerçekleştirme olanağı gibi avantajlar oluştursa da çalışanlar için bir birçok zorluğu ve sıkıntıyı da beraberinde getirmektedir. Ev işçiliği çalışanlara iş ve özel hayat arasında bir belirsizlik oluşturur. İşler evde yapıldığı için çalışma saatlerinde belirli bir düzen yoktur. Ayrıca ev işçiliğinde iş, evin işinin bitmesine odaklı bir çalışma olduğu için fazla mesai kavramı üzerinden tartışılmaktadır. Ev işçiliği gelişmekte olan ülkelerde genellikle karşımıza kadın işgücü olarak çıkmaktadır. Özellikle Türkiye’de ev işçiliğinde çalışan işçilerin sosyal güvenlik yoksunluğu, ücret düşüklüğü, çalışma ortamı ve saatleri, örgütlenme, iş sağlığı ve güvenliği konuları gibi çalışma hayatı kapsamında birçok alanda önemli sorunları bulunmaktadır. Bu çalışma ev işçiliği ve Türkiye’de ev hizmetlerinde çalışan kadın istihdamının sorunları hakkında tartışma ortaya koymayı hedeflemektedir. Çalışmanın amacı ev hizmetlerinde çalışan kadın işgücünün yaşadığı sorunları ortaya çıkarmak, bu sorunlara ışık tutmak ve yaşanan zorlukların önüne geçilmesi bakımından öneriler sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Ev İşçiliği, Ev Eksenli Çalışma, Kadın İşgücü, Kadın Yoksulluğu, Kayıt Dışı İstihdam.

Abstract

Domestic work refers to the activities that constitute an important area of business life and that the employees perform in their own homes or in the homes of employers. This type of work is different from traditional forms of employment, which are often performed outside the home, and is particularly prevalent among women in developing countries. Although domestic work offers advantages such as flexible working hours and the opportunity to perform work in the comfort of the home, it also brings many difficulties and problems for workers. Domestic work creates uncertainty between work and private life for employees. Since the work is done at home, there is no specific order in working hours. In addition, work in housework is discussed over the concept of overtime, as it is a work focused on the completion of the housework. Domestic work is generally seen as a female labor force in developing countries. Especially in Türkiye, domestic workers have important problems in many areas of working life such as lack of social security, low wages, working environment and hours, organization, occupational health and safety issues. This study aims to present a discussion about domestic work and the problems of women's employment in domestic services in Türkiye. The aim of the study is to reveal the problems experienced by the female workforce working in domestic services, to shed light on these problems and to offer suggestions in terms of preventing the difficulties experienced.

Keywords: Household Work, Home-Based Work, Women's Labor, Women's Poverty, Informal Employment

Önerilen Atıf /Suggested Citation

Tutar, K., 2023, Ev İşçiliği Ekseninde Kadın Emeği: Zorluklar ve Çözüm Arayışları, Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi, 58(3), 2494-2205.

1. GİRİŞ

Günümüzün küreselleşen dünyasında işgücü piyasalarındaki dinamik değişimler ve çalışma hayatındaki farklılıklar ev işçiliğini ön plana çıkaran bir çalışma şekli olarak meydana getirmiştir. Ev işçiliği, çalışan bireylerin ev ortamında verilen görevleri gerçekleştirdiği ve genellikle kadınlar arasında görülen bir işkoludur. Son zamanlarda küreselleşen ekonomik düzen, aile içinde kadının çalışma hayatına atılıp evde iki bireyin de çalışması gibi sebeplerden ev işçiliği kavramı daha çok karşımıza çıkmaktadır. Kadın istihdamının ve işgücünün ağırlıklı olarak çalıştığı ev işçiliğinde çalışan bireyler için aşılması gereken engeller bulunmaktadır. Gelişmekte ve ilerlemekte olan ülkelerde daha çok ortaya çıkan bu sorunlar, kadın istihdamı ve ev işçiliği kavramları gündeme geldikçe çözüm yolları aranarak üstesinden gelinmeye çalışılmaktadır. Toplumsal ve geleneksel düzen bakımından ev işçiliği genellikle kadın işi gibi görüldüğünden dolayı bu işkolunda çalışanların çoğunluğu kadın bireylerden oluşmaktadır. Ev işçiliğinde yapılan hizmetlerin büyük oranda çoğunluğunu da çocuk bakımı, yaşlı bakımı, temizlik ve yemek yapma gibi görevler oluşturmaktadır. Bunun yanında ev işçiliğine artık ev kadınlarının aile bütçesine katkı amaçlı evden yaptığı tekstil ve süs eşyası tarzı işveren tarafından bireyin kendi evinde çalıştırılarak sosyal güvenceden yoksun bir şekilde kadının işgücünden yararlanması da eklenebilir.

Bu çalışmada ev işçiliği kavramı ve ev işçiliğinde çalışan kadınların karşılaştıkları zorluklar incelenecek, işçilerin yaşadığı sorunlara karşı çözüm yolları analiz edilerek ev işçiliğinde kadın işgücünün çalışma hayatındaki yerinin önemini anlamak ve sorunlarına çözüm bulmak adına öneriler sunulacaktır.

2. Ev İşçiliği Kavramı

Geçmişten günümüze, resmi kayıtlar dışında varlığı sıklıkla göz ardı edilen, adeta görünmez hale gelmiş bir emek şekli olan ücretli ev işçiliği, ev merkezli çalışma modelleri içerisinde bulunmaktadır ve istatistiksel olarak açık bilgilere ulaşmanın zor olduğu bir çalışma sahasını oluşturmaktadır. Ücretli ev işçiliği, sigortasız ve güvencesiz çalışmanın örneği olarak öne çıkar ve hukuki düzeyde de haklarının belirgin şekilde belirlenmediği bir sektördür (Gümü, 2019). Son dönemlerde, özellikle 1980'lerin sonrasında, ülke çapında farklılık gösterse de kadınların işgücüne katılım oranları gözle görülür bir biçimde yükselmektedir. Bu artışın temelinde bir dizi faktör yer almaktadır. Bunların başında hizmet sektöründeki büyüme ve esnek çalışma modellerinin giderek yaygınlaşması gelmektedir. Hizmet sektörü, genellikle beyaz yakalı çalışanları içermekte olup, esnek çalışma düzenleri de özellikle kadın işgücüne daha uygun hale gelmiştir. Bu nedenle, kadınların işgücü piyasasına katılımını belirgin bir şekilde etkilemektedir. Kadınların aktif bir şekilde iş yaşamına dahil olmasıyla birlikte geleneksel cinsiyet rollerinde önemli değişiklikler meydana gelmektedir. Ev içi hizmetler, çocuk ve yaşlı bakımı gibi önceden kadınlara ait olan görevler, günümüz modern toplumlarında farklı bir boyut kazanmaktadır. Çalışan kadınlar, iş ve ev arasındaki dengeyi kurma çabası içindeyken, ev içi hizmetler de bu dengeyi desteklemek amacıyla önemli bir istihdam alanı olarak öne çıkmaktadır (Gilman, 2022(a); Erdem ve Şahin, 2010). Genel olarak bakıldığında bu durumun temel nedeni ise, kadınların işgücüne dahil olmuş olsalar bile, ev işlerinin hala politika yapımcılar ve aile içi kadın-erkek ilişkisi yönünden genellikle bir kadın sorumluluğu olarak algılanmasıdır (Ustek, 2015).

Ev işleri, mesleki boyutu ve kısıtlılığı bakımından diğer iş alanlarından ayrı bir konumda bulunur ve genellikle kadınlarla ilişkilendirilen ve değerlendirilen bir tür emek şekli olarak tanımlanmıştır. Türkiye'de iç göçün yaygın olduğu dönemlerde birçok kadın yaşlı, çocuk ve hasta bakımı ile günlük temizlik işlerinde çalışarak genellikle gözden kaçan kadın emeğini temsil etmektedir (Fidan ve Özdemir, 2011).

İşin genellikle ev ortamında gerçekleşmesi, çalışanların büyük çoğunluğunun sigortasız istihdam edilmesi ve ev işinin özgün niteliği nedeniyle ev işlerinin izahatı ve kategorizasyonu oldukça zordur (Ulutaş ve Öztepe, 2013). Ev işçisi olarak çalışan bir birey, işini kendi konutunda ya da başka bir yerde icra edebilir. Bu bağlamda, evde çalışma denildiğinde, ilk olarak kişinin kendi evinde çalışmasının akla geldiği görülür. Bununla birlikte, evde çalışma kavramı, farklı çalışma biçimlerini kapsayan bir yelpazeyi içerir. Aslında, kişinin kendi evinde çalışması, ailesinde bakım gerektiren bir bireyin bakımını üstlenme şeklinde de olabileceği gibi bir işverenin bazı görevlerini parça parça evde gerçekleştirme şeklinde de olabilir. Aynı şekilde, evde çalışma, başka bir bireyin evinde de gerçekleştirilebilir. Başka birinin evinde çalışma, günlük işlerin yanında çocuk ve yaşlı bakımı gibi süreklilik gösteren görevleri de barındırabilir (Karadeniz, 2011; Kandemir, 2014; Gilman, 2022(b)).

Ev hizmeti kavramını hukuki açıdan değerlendiren Güzel ve Okur (2004), ev hizmetini bireyin rutin gündelik hayatı sırasında kendisinin yapabilecek durumda olmasına rağmen, istihdam, hastalık, boş zaman tercihi veya bir başka nedenden ötürü ev işlerine yönelmediği ve bu işleri ücret karşılığında hane üyesi dışındaki bir başka yaptırdığı işler olarak ifade etmektedirler (Güzel ve Okur, 2004; Yıldırım, 2014).

Ev hizmeti almanın belirli bir maliyeti olduğundan bu hizmetten faydalanmayı düşünenlerin belli bir ekonomik güce sahip olması gerekmektedir. Bu nedenle, her iki eşin de çalıştığı evlerde ev işlerinin dışarıdan yapıldığı oran daha yüksektir. Ayrıca, kadının kendi başına bir geliri olması da ev hizmetini satın alırken önemli bir etkidir (Cohen, 1998).

Bir işin ev işi olarak kabul edilebilmesi için doğrudan evin ve gündelik yaşam koşullarının kendisiyle ilgili olması gerektiği vurgulanmaktadır. Ev hizmetlerinde istihdam edilen bireyler ise evin günlük işleyişinde rol alan kişileri içermektedir (Topgöl, 2016; Karaca ve Kocabaş, 2009). Kadınlar evde çalışmalarını genel olarak ev işlerini, çocuk, yaşlı ya da hasta aile bireylerinin bakımı gibi geleneksel sorumlulukları, gelir sağlayıcı işlevlerle birleştirerek yerine getirebilmek amacıyla gerçekleştirmektedirler (Tomei, 2000; Gilman, 2022(a)).

Ev emeği, kadınların "doğal" eğilimlerinin bir parçası olarak algılandığından ve esnek çalışma biçimine sahip olduğundan dolayı "görünmez emek" olarak kabul edilir. Bu nedenle, artık ev emeğinin görünür hale gelmesi gerektiği yaygın bir görüş haline gelmiştir. Bu durum, erkeklerle kadınlar arasındaki çıkar çatışmasını açıklamak için "görünmez emek" kavramının yeterli olmadığı anlamına gelir. Ayrıca, bu kavram evde yapılan çalışmayı ve ücretli ev işçiliğini tanımlamak için de kullanılırken, bu işler düşük ücretli ve güvencesiz olsa da burada harcanan emek karşılıksız değildir. Bu nedenle "görünmez emek" terimi, ev emeğinin karşılıksızlığından kaynaklanan özgüllüğünü örtmeye başlamaktadır. Görünmez ve karşılıksız emekten izler taşısa da ev işçiliği yeni ve farklı bir emek ilişkisini ifade etmektedir. Buradaki iş ilişkisi bir başkası için kurulan ücret karşılığında çalışmayı ifade etmektedir (Acar-Savran, 2012).

Evde çalışma hem içerdiği çalışan toplulukları açısından hem de uygulandığı alanlar yönünden oldukça çeşitlidir. Evde çalışan erkeklerin sayısı giderek artmakta ve hizmet sektöründe yer alan işler de evde çalışmaya uygun hale gelmektedir. Bununla birlikte, çoğu evde çalışan kadınlar, geleneksel ofis işlerini yapanlar gibi dikiş makinesinin başında ya da bilgisayarın karşısında bulunmaktadır. Bu sebeple toplumsal cinsiyet ilişkileri açısından kadınların dikiş makinesinin başında ya da bilgisayarın karşısında olmalarının arasında bir fark yoktur (Leonard, 2001; Erdut, 2011). Buna rağmen kadın çalışanların evde çalışmaya katılma oranının erkek çalışanlardan daha fazla olduğu genel olarak bilinmektedir. Günümüzde pek çok ülkede çeşitli bölgelerdeki kadınlar, üretim, yeniden üretim ve topluluk ilişkilerinin yönetimi olmak üzere üstlendikleri "üçlü rol" çerçevesinde evde çalışmaktadır. Bu bağlamda kadınlar, geleneksel ev işleri ile ailevi sorumluluklarına ilaveten toplumsal cinsiyete dayalı iş bölümünün getirdiği sorumlulukların yanı sıra, toplulukla kuvvetli bağları sebebiyle evde çalışanların büyük bir çoğunluğunu meydana getirmektedir (Bonet vd., 2019; Ghafur, 2002; Erdut, 2011).

Evde çalışmanın diğer ev içerisindeki sorumluluklardan farkı, ücretli olmasıdır. Ancak, evde çalışanların istihdam durumu belirsizdir. Pratikte, evde çalışanlar genellikle işçi statüsünde değerlendirilmez. Evde çalışanların bazıları yasal olarak kendi adına çalıştıkları kabul edilse de aslında büyük bir çoğunluğu kayıt dışı ve gayri resmi olarak faaliyet gösterir. Evde çalışmanın gayri resmi karakteri, çalışanların kanuni yapılanmalardan yoksun kalmasına ve çalışanların istismara açık hale gelmesine yol açar. Evde çalışanların istihdam durumu tartışmalarında toplumsal cinsiyet boyutu genellikle göz ardı edilir (Clarke vd., 2005; Freeman, 2003).

Ev işlerinin ve bakıcılığın, literatürde sosyal konuma veya toplumsal cinsiyete dayalı olarak meydana gelen ve günümüzde hala varlığını sürdüren bir tür yeni kölelik biçimi olarak görülebilecek eşitsizliği yansıttığı görülmektedir. Ev hizmeti ve bakıcılık, iş hayatında 'bireysel' ve 'kamusal' alanların mekansal olarak birbiri içinde bulunduğu hassas bir bölgeyi oluşturmaktadır. Ev işlerinin üretim ilişkileri içinde ve enformel sektör çerçevesinde nasıl var olduğuna dair yapılan araştırmalar ise oldukça sınırlıdır (Kalaycıoğlu ve Tılıç, 2012).

3. Türkiye’de Kadın Emeği ve İstihdamı

1950’lerden sonra Türkiye’de gerçekleşen iç göçlerle yükselen şehir nüfusları işgücü piyasasına doğrudan arz yaratan etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Böylelikle kadınlar çalışma hayatının yeni ve güçlü dinamiği olarak belirmiştir. Zamanla kadınların çalışma hayatındaki durumu, çalışma tarzları ve sektörler de değişiklik göstermiştir. Bir ülkenin işgücünün sektörel dağılımı, o ülkenin ekonomik gelişmişliğini yansıtan önemli bir gösterge olarak kabul edilir. Ekonomik gelişmeyle beraber, işgücü oranı tarım alanında düşerken tarım dışı alanlarda artmıştır. Bu eğilim, kadın işgücü oranı için de geçerlidir. Gelişmemiş olan bölgelerde kadın işgücü genellikle tarım alanında faaliyet gösterirken, gelişimini tamamlamış yerlerde hizmet sektörü kadınların ağırlıklı olarak faaliyet gösterdiği alan olarak öne çıkmaktadır. Böylelikle kadın artık ücretsiz aile işçisi değil, ücretli bir çalışan haline dönüşmektedir. (Berber ve Eser, 2008).

Türkiye’de toplumun ve bireylerin yaşam düzeni, ailenin merkezi olduğu bir toplumsal sistemdir. Topluluk içerisinde ailedeki bakıma muhtaç kişilerin bakımının yine aile içindeki bireyler tarafından yerine getirilmesi beklenir. Yaşlı bireylerin beklentileri de önemli derecede kendilerine çocuklarının bakmaları yönündedir. Toplumda aileyi merkeze alan bir yapının neticesi olarak, Türkiye’de kadınların işgücündeki oranı oldukça azdır. Kadın istihdamına olan talep düşüktür ve kadınların çalışma ve istihdama destek verme isteği sınırlıdır. Refah, kadınların ev ve bakım hizmetlerini yerine getirerek sağladığı bir durum olduğundan, kadınların ev dışında gelir getirici işlerde çalışması genellikle geleneksel aile modelinde ekonomik zorlamalar olmadıkça tercih edilmediği görülmektedir. Kadın emeği üstündeki ataerkil denetim nedeniyle, kadınların emekleri ev içinde ve dışında nasıl kullanacakları önemli derecede erkeklerin kararlarına tabidir. Elbette, farklı sosyal statü ve sınıflarda bulunan kadınlar bakımından bu durum çeşitlilik arz etmektedir. Şehirleşmenin yoğun olduğu bölgelerde orta ve üst sınıflardan kadınlar eğitim alma ve uzman olduğu işkollarında işgücünde daha rahat yer alabilmekte ve kendi iradeleri çerçevesinde çalışabilmektedir. Fakat eğitim alamamış, görece vasıfsız ve uzman olduğu bir işkolu olmayan kadınlar için çalışma alanları oldukça kısıtlıdır (Rittersberger ve Kalaycıoğlu, 2012; Toksöz, 2012; Erdoğan vd., 2013).

Bir toplumda kadının etkinliği ve üretkenliği arttıkça, toplumun gelişimi de o oranda artar. İş yaşamında kadınların varlığı, ekonomik ve sosyal bakımdan ilerlemenin devamında birey ve onun emeğinin özgürleşmesi açısından önemli bir değere sahiptir. Bununla birlikte kadınların çalışması, sosyal sınıflarının değişebilmesi için de bir ihtiyaçtır. Bu nedenle toplumsal ve finansal ilerlemenin gerçekleşmesinde kadınların etkin bir şekilde bulunması, kadın işgücünün ve istihdamının çoğaltılması, bireysel ve toplumsal olarak sürdürülebilir ilerlemenin başarılması için kritik bir etkidir. Bu bağlamda kadın işgücünün artırılması, kadın yoksulluğunun engellenmesi, aileye daha fazla gelir ve daha iyi yaşam standartları getirmeyi ifade eder ki bu da kadının sosyal statüsünün yükselmesi için kayda değer öneme sahiptir (Ecevit, 2010; Kurtsan, 2009; Karabıyık, 2012).

4. Türkiye’de Ev İşçiliğinde Kadın Emeğinin Yaşadığı Zorluklar

Ev işçileri ve emeği kavramının tanımı ve ifadesi ile başlayan olumsuzluklar, ev işçilerinin iş hayatında da artarak devam etmektedir (Yıldırım ve İslamoğlu, 2014). Ev hizmetlerinde istihdam edilen kadınların karşılaştığı zorluklar; uzun çalışma saatleri, ağır iş yükü, kişisel mahremiyet eksikliği, düşük ücretler, sosyal güvence eksikliği, işçi sağlığı ve iş güvenliği, iş güvencesi olmaması, kariyer ilerleme olanaklarının kısıtlılığı, yetersiz beslenme ve konaklama koşulları, psikolojik ve fiziksel taciz gibi noktaları içermektedir (Karaca ve Kocabaş, 2009).

Kadınlar arasında ev hizmetleri için çalışanların resmi bir kuruluşun eksikliği nedeniyle sosyal koruma mekanizmalarından yoksun olmalarına ve güvencesiz bir duruma gelmelerine yol açmaktadır. Bu durumun, toplumda daha düşük bir konuma gelmelerine neden olduğu açıktır. Ev hizmetlerine katılan kadınların en büyük endişelerinden biri tanımadıkları bireylerin evlerinde (yabancıların şahsi yaşam alanlarında) çalışmaktır (Fidan ve Özdemir, 2011).

Ev işçiliğinin zorlukları ana başlıklar altında toplanacak olursa; çalışma koşullarının zorluğu ve kazanılan ücretin düşüklüğü, iş sağlığı ve güvenlikten yoksunluk, sosyal güvenlik eksikliği ve örgütlenme olarak belirtilebilir. Tüm bu ana başlık altında topladığımız koşullar diğer birçok alt koşulu da etkileyerek günümüz şartlarında ev işçilerinin iş hayatını daha da zorlaştırmaktadır. Çalışma

hayatının daha insana yakışır bir hale dönüşmesi açısından yeni düzenlemelere ihtiyaç duyulduğu görülmektedir.

4.1. Çalışma Koşulları ve Ücret

Ev işçilerinin çalışma koşulları ve ücretler bakımından yaşadığı zorluklar sorunların en başında gelmektedir. Özellikle ev işçileri çalışma koşulları bakımından fazla çalışma saatleri, düşük ücret, ağır iş yükü, yeterli beslenememe gibi zorluklar yaşamaktadır. Ev işçilerinin herhangi bir mesai kavramı bulunmamaktadır. Ev işlerinin yoğunluğuna göre mesai kavramı içerisinde çalışma hayatlarını sürdürebilirler. Lakin çalışma saatleri ev işlerinin yoğunluğuna bağlı olduğundan normal çalışma saatlerinin de üzerine çıkıldığı zamanlar oldukça fazladır. Özellikle temizlik yapmak amacıyla bulunan işlerde, yapılan işin dışına da çıkılarak daha fazla işler çalışana yaptırılabilir. Böylelikle iş yükleri bir hayli artmakta, psikolojik ve fiziksel olarak yıpranmanın arttığından bahsedilebilir. Ayrıca belli bir ücrete tabi olmamaları ve serbest piyasada ücretlerinin belirlenmesi sabit bir gelirden çalışanları yoksun bırakmaktadır. İşveren tarafından işin sürdürülebilir olmaması da çalışanların sürekli kazanç elde etmelerine engel olan bir diğer husustur (Özyeğin, 2005; Erdoğan vd., 2013; Karaca ve Kocabaş, 2009).

4.2. İş Sağlığı ve Güvenliği

Ev işçilerinin yoksun olduğu ve sorun yaşadığı bir diğer husus da iş sağlığı ve güvenliği kavramıdır. Çalışanların iş yaparken maruz kaldıkları potansiyel tehlikelerin ve sağlık risklerinin ortadan kaldırılması veya en aza indirilmesi amacıyla oluşturulan hukuki, teknik ve tıbbi yönergelerin bütünü olarak bilinen iş sağlığı ve güvenliği kavramı, temelde işçilerin yaşam ve beden bütünlüklerini koruma amacını taşır. İş yerlerinde meydana gelen kazaların ve meslek hastalıklarının önlenmesine yönelik faaliyetler, iş sağlığı ve güvenliği alanının odak noktasını oluşturur. Ancak ne yazık ki, engellenemeyen ve sayıları artan iş kazaları ülkemizin en büyük sorunlarından birini oluşturmaktadır. İş kazası istatistikleri, ülkemizin dünya genelinde iş kazalarında önde gelen ülkeler arasında olduğunu göstermektedir (Süzek, 2009; Özdemir, 2019; Sümer, 2017; Güzel vd., 2010; Caniklioğlu, 2012; Arslan, 2014; Korkmaz ve Avsallı, 2012; Ersoy, 2022).

Ev hizmetlerinde istihdam edilen çalışanlar, dünya genelinde iş sağlığı ve güvenliği konularında en az koruma sağlanan gruplardan birini oluşturmaktadır. Bu çalışanlar genellikle iş sağlığı ve güvenliği önlemleri kapsamının dışında bırakılmakta ve tamamen korumasız şartlarda çalıştırılmaktadır. Ülkemizde de ev hizmetlerinde çalışanların iş sağlığı ve güvenliği haklarının hem yasal düzenlemeler hem de pratik uygulamalar açısından yeterince korunmadığı görülmektedir. Fakat iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesi, aynı zamanda sosyal ve ekonomik sorunların da engellenmesi anlamına gelir. Bu nedenle, bu konunun önemi vurgulanmalı, yasal mevzuat geliştirilmeli ve özellikle işverenlerin gerekli tedbirleri alması sağlanmalıdır (Flaspöler vd., 2011; Kılık, 2018; Civan, 2018; Manav, 2015; Güler, 2021; Ersoy, 2022).

4.3. Sosyal Güvence Yoksunluğu ve Kayıt Dışı İstihdam

Kayıt dışı ekonomi, hiçbir şekilde belgelenmemiş veya içeriği doğruları göstermeyen belgelerle gerçekleştirilen ekonomik etkinliklerin tamamının veya bir kısmının devletin gözetiminden kaçırılması durumunu ifade eder (Kıldış, 2000). Başka bir tanımla kayıt dışı ekonomi, resmi kayıtlara dahil edilmeyen, yasal evraklarla doğrulanmayan, resmi yetkililer tarafından normal denetim kuralları çerçevesinde denetlenemeyen ve milli gelir hesaplamalarında hesaba katılmayan ekonomik işlemlerin ve etkinliklerin tümünü içerir (Sarılı, 2002).

Sosyal güvenlik, toplumdaki her bireyin potansiyel sağlık sorunları, kaza, engellilik, işsizlik, vefat, yaşlılık, anne olma ve çocuk yetiştirme gibi sosyal risklerden korunması amacıyla gerekli adımların atılması ve olası zararların karşılanması yoluyla bireylerin güvence altına alınmasını hedefleyen kapsamlı bir önlem sistemini ifade eder (Richardson, 1970).

Yüksek prim ödemeleri, sigorta yeterliliği için gereken prim gün sayısının uzunluğu, aylık ödeme oranlarının düşüklüğü ve sigorta işlemlerine ilişkin bürokratik engeller nedeniyle birçok ev işçisi ve işveren, kayıtsız istihdam bağlarını sürdürme eğilimindedir. Ev işçilerinin çoğunluğunun kadın olması ve eşlerinin sosyal güvenlik haklarına sahip olmaları da kayıt dışı çalışma eğilimini kuvvetlendirmektedir. Böylelikle kadın işgücü görece kendini güvencede hissetmektedir. Ev işçilerine uygun modeller geliştirebilmek için onların sosyal güvenlik ve sigortalılık bilinci konusundaki algı,

tutum ve beklentileri araştırmak gerekmektedir. Konuya dair farkındalık eksikliği ve bilgi yetersizliği sigortalı olma durumlarını olumsuz etkilemektedir (Erdoğan vd., 2013).

4.4. Sendikal Örgütlenme Konusundaki Zorluklar

Sendikal özgürlükler ve haklar, çalışanların temel haklarının başında gelmektedir. En öncelikli insan haklarından biri olan sendikal özgürlükler ve örgütlenme hakkı, hiçbir ulusal veya uluslararası engelleme olmaksızın ve ayırım gözetmeksizin tüm bireylere ait olan özgürlüklerdir. Bu hakların kısıtlanması, engellenmesi, yasaklanması veya mevcut korunması gereken bu hakların göz ardı edilmesi veya etkisiz hale getirilmesi, işçi statüsünde çalışan bireylerin en önemli savunma aracının elinden alınması, temel insan hakkının çiğnenmesi ve yok sayılmasını ifade eder. Sendika yetkisi, içerisinde birçok kritik ayrıcalık ve özgürlüğü içeren ve sendikal haklar ile özgürlüklerin düzenlenmesini gerektiren en temel bireysel yetkiler arasında yer almaktadır (Talas, 1981; Çelik, 2010).

Örgütlenme hakkı, toplu pazarlık yetkisi ve grev hakkını içeren sendika yetkisi, yalnız başına bir anlam taşımamakta; ancak bir araya geldiğinde gerçekten etkili ve anlamlı bir bütün oluşturmaktadır (Gülmez, 2010). Diğer yandan klasik yöntemlere olan alışkanlığın yerine yeni örgütlenme stratejilerine odaklanılmazsa, Türkiye'deki olumsuz örgütlenme koşullarının devam edeceği ve sendikaların üye sayısı ile gücündeki düşüşün engellenemeyeceği iddia edilebilir (Yorgun, 2007). Mevcut sendikal örgütlenmelerdeki durumları dahi düzenleme ihtiyacı duyulurken göz ardı edilen bir işkolunda yeniden düzenleme daha zor bir hal alacaktır.

Ev işçilerinin toplu halde çalışmaması, genelde bireysel olarak çalışmaları örgütlenme ve sendikal ilişki kurmalarının önündeki en büyük engellerdendir. Ayrıca işverenlere mali yükümlülük getireceği açısından örgütlenmeye sıcak bakılmaması yerleşiklik kazanmış bir yanlış önyargıyı ifade etmektedir. İşgücü piyasasındaki çeşitli önyargı ve ideolojik yaklaşımlar çalışanların haklarını daha yasal bir şekilde aramasının önüne geçilmektedir. Sendikal örgütlenme zor çalışma koşulları altında çalışan ev işçilerinin çalışma şartlarının düzeltilmesi, ücret düzenlenmesi, çalışma saatlerinin düzenlenmesi gibi benzeri konularda birçok fayda sağlayabileceği gibi insana yakışır bir iş hayatı kurulmasına da imkan sağlayacaktır. Bu yüzden uygulanacak olan sosyal politikalar bu konuya daha çok yer verilmeli ve ev işçilerinin çalışma hayatını düzenleyecek çalışmalara daha çok önem verilmelidir.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Türkiye'de ev işçiliği kavramının anlamının ve öneminin tam olarak anlaşılmadığı ortaya çıkmaktadır. Ev işçiliği konusunda işveren olarak görünen bireylerin gelir durumlarının iyi olduğu ve hepsi olmasa da genellikle ailede eşlerin ikisinin de çalıştığı durumlarda ev işçiliği durumu ortaya çıkmaktadır. Ev işçiliğinde çalışan bireylerin genelinin düşük gelir seviyesi ve vasıfsız işçi sıfatında oldukları ve eğitim seviyelerinin düşük olduğu görülmektedir. Bu durumda kadınların günümüz dünyasında değişen iş dinamikleri çerçevesinde iş hayatına katılması da önemli bir rol oynamaktadır. Düşük gelirli ailelerde kadının hane geliri artışının sağlanmasında eşlerine yardımcı olmak amacıyla iş hayatına atılmasıyla birlikte ev hizmeti ve işçiliği kavramı daha yaygın hale gelmeye başlamıştır. Literatürde daha önce yapılan çalışmalar da incelendiğinde ev hizmetlerinde çalışan işçilerin vasıfsız işçi statüsünde olmasından dolayı düşük ücretle çalışmaları ve sosyal güvencelerinin olmaması çalışan işçilerin çalışma hayatını daha zor bir hale sokmaktadır. Ayrıca sosyal güvencelerinin olmaması, sürekli bir iş hayatlarının bulunmaması ve işin genel olarak sürekliliğinin olmayışı durumu çalışma hayatını daha da zorlaştırmaktadır. Uzun çalışma saatleri, sendikal haklardan yoksunluk, örgütlenememe, çalışanların motivasyonlarındaki düşüşler ve psikolojik etkenler de çalışan bireylerin yaşadığı zorluklar arasında yer almaktadır.

Çalışma hayatında ve yukarıda değinilen işkollarında gün geçtikçe daha çok yer almaya başlayan ev işçileri için devletlerin gerekli politikaları uygulayarak önemli adımlar atması beklenmektedir. Öncelikle en önemli zorluklardan biri olarak görülen sosyal güvencesizliğin önüne geçilmeli, kayıt dışı istihdam önlenmeli ve çalışan bireylerin sosyal güvenceleri açısından sağlanmalıdır. Yasal zeminin sağlanması ve hukuki çözümlerin oluşturulması noktasında gerekli düzenlemeler gerçekleştirilip uygulamalara başlanmalıdır. Çalışma saatleri bir düzene oturtulup çalışanların haklarının verilmesini sağlayacak denetlemeler yapılmalı, ücretler insan onuruna yakışır seviyeye çıkarılıp en düşük ücret düzeyi belirlenmeli ve gerekli düzenlemeler bu hususta gerçekleştirilmelidir. Gerektiği takdirde çalışanların bulunması bir örgüt ve yapı aracılığıyla sağlanmalı, çalışanların gerekli yasal hakları

korunmalı ve bunun dışındaki istihdam yasaklanmalıdır. Bütün bu düzenlemeler çalışma hayatında yer alan ev işçileri için gerekli düzenlemeler olup çalışanların yakışır bir iş hayatı yaşamasına olanak sağlayacaktır.

Kaynaklar

- Acar-Savran, G. (2012). Politik Bir Kavram Olarak “Ev Emeği”. Kongre Kitabı, 74.
- Arslan, S. (2014). İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu’na Göre İşverenin Genel Yükümlülükleri. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 20(1), 767-808.
- Berber, M., & ESER, B. Y. (2008). Türkiye’de Kadın İstihdamı: Ülke ve Bölge Düzeyinde Sektörel Analiz. ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources, 10(2), 1-16.
- Boden, M., & Miles, I. (Eds.). (2000). Services and The Knowledge-Based Economy. Psychology Press.
- Bonnet, F., Vanek, J., & Chen, M. (2019). Women and Men in The Informal Economy: A Statistical Brief. International Labour Office, Geneva, 20.
- Caniklioğlu, N. (2012). 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununda Öngörülen İşveren Yükümlülükleri. Çalışma Mevzuatı Seminer Notları, İstanbul: Türkiye Toprak İşverenleri Sendikası.
- Civan, O. E. (2018). İş Sağlığı ve Güvenliğinde Özel Politika Gerektiren Gruplar. Ankara Barosu Dergisi, 75(4), 203-290.
- Clarke, M., Godfrey, S., & Theron, J. (2005). Homework in The Clothing Industry; A Study on Homework in Cape Town and Durban, commissioned by CASE and SALRI.
- Cohen, P. N. (1998). Replacing Housework in The Service Economy: Gender, Class, And Race-Ethnicity in Service Spending. Gender & Society, 12(2), 219-231.
- Çelik, A. (2010). Sendikal Haklar: Uluslararası Çalışma Hukuku ve Türkiye’nin Uyumsuzluğu. Disiplinlerarası Yaklaşımla İnsan Hakları (Editör: Selda Çağlar) içinde, İstanbul: Beta Yayını, Aralık, 255-331.
- Ecevit, Y. (2010). İşgücü Piyasasında Toplumsal Cinsiyet Eşitliği El Kitabı. Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Erdem, Z., & Şahin, L. (2010, Temmuz). Ülkemizde Ev Hizmetlerinde İstihdam Edilen Yabancı Uyruklu İşgücünün Çalışma Koşulları: İstanbul İli Üzerine Bir Alan Araştırması. In Journal of Social Policy Conferences, No. (57), pp. 281-325). İstanbul Üniversitesi.
- Erdoğan, S., Toksöz, G., & Ofisi-Ankara, U. Ç. (2013). Türkiye’de Ev İşçileri. ILO Raporu.
- Erdut, T. (2011). Toplumsal Cinsiyet Bakımından Evde Çalışma. Çalışma ve Toplum, 2(29), 55-82.
- Ersoy, H. H. T. (2022). Türkiye’de Ev Hizmetlerinde Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği. Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, (2022-2), 1545-1586.
- Fidan, F., & Özdemir, M. Ç. (2011). Ev Hizmetlerinde Çalışan Kadınlar ya da Evlerin Kadınları. Çalışma İlişkileri Dergisi, 2(1), 79-89.
- Flaspöler, E., Hauke, A., Koppisch, D., Reinert, D., Koukoulaki, T., Vilkevicius, G., ... & Hassard, J. (2011). New Risks and Trends in The Safety and Health of Women at Work: European Risk Observatory, A Summary Of An Agency Report.
- Freeman, D. (2003). Homeworkers in Global Supply Chains. Greener Management International, (43), 107-118.
- Ghafur, S. (2002). Gender Implications f Space Use in Home-Based Work: Evidences From Slums in Bangladesh. Habitat international, 26(1), 33-50.
- Gilman, C. P. (2022a). Ev: İşleri ve Etkileri. Akademim Yayınları, İstanbul.

- Gilman, C. P. (2022b). *Erkek Yapımı Dünya: Bizim Androsentrik Kültürümüz*. Akademim Yayınları, İstanbul.
- Güler, C. (2021). *Ev İşçiliğinin Türkiye'deki Görünümü: Kapsam, Boyut ve Sorunlar*.
- Gülmez, M. (2010). Sendikal Hakların Bölünmezliği: Toplu Sözleşmesiz ve Grevsiz Sendika Hakkı Özünden Yoksundur. *Çalışma ve Toplum*, 3(26), 9-50.
- Gümüş, S. (2019). *Tozlu Raflar Arasına Gizlenmiş Kadın Emeği Ev İşçiliğinin Sosyal Koruma Çatısındaki Yeri ve Örgütlenme Deneyimleri* (M.S. thesis). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
- Gündoğan, N. (2002). Hizmetler Sektöründe İstihdam, Kamu İş Sendikası, İş Hukuku ve İktisat Dergisi Yıl 2002, Cilt 7, Sayı 1.
- Güzel, A., & Okur, A. R. (2004). *Sosyal Güvenlik Hukuku, Yenilenmiş 10. Basım*, İstanbul, Beta Yayınları, Ekim.
- Güzel, A., Okur, A. R., & Caniklioğlu, N. (2010). *Sosyal Güvenlik Hukuku*. Seçkin Yayıncılık.
- Kalaycıoğlu, S., & Tılıç, H. R. (2012). Enformel Sektörde Yapılanan Bir İş Biçimi Olan Ev İşçiliğinde Değişen Dinamikler. *TTB Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi*, 12(44), 10-15.
- Kandemir, M. (2014). Evde Çalışma ve 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun Evde Hizmet Sözleşmesine İlişkin Hükümleri. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 72(2), 143-166.
- Karabıyık, I. (2012). Türkiye'de Çalışma Hayatında Kadın İstihdamı. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 32(1), 231-260.
- Karaca, N. G., & Kocabaş, F. (2009). Ev hizmetlerinde çalışanların karşılaştıkları sorunların Türkiye açısından değerlendirilmesi. *Kamu-İş, C*, 10, 161-176.
- Karadeniz, O. (2011). Türkiye'de atipik çalışan kadınlar ve yaygın sosyal güvencesizlik. *Çalışma ve Toplum*, 2(29), 83-127.
- Kılış, İ. (2018). *İş Sağlığı ve Güvenliği*, Bursa: 3. Baskı, Dora Basım Yayın Dağıtım.
- Kıldış, Y. (2000). Kayıtdışı Ekonominin Ulusal-Uluslararası Boyutu ve Çözüm Önerileri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2), 3-20.
- Korkmaz, A., & Avsallı, H. (2012). Çalışma Hayatında Yeni Bir Dönem: 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2012(26), 153-167.
- Kurtsan, M. (2009). İş Hayatında Kadının Yeri ve Karşılaştığı Engeller. *Akt. İ. Karabıyık, Türkiye'de Çalışma Hayatında Kadın İstihdamı*.
- Leonard, M. (2001). Old Wine in New Bottles? Women Working Inside and Outside The Household. in *Women's Studies International Forum* (Vol. 24, No. 1, pp. 67-78). Pergamon.
- Manav, A. (2015). Ev Hizmetlerinde Çalışanların Sigortalılığı. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (120), 509-538.
- Ozyegin, G. (2005). *Başkalarının Kiri: Kapıcılar, Gündelikçiler ve Kadınlık Halleri*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Özdemir, E. (2014). *İş sağlığı ve güvenliği hukuku*. Vedat Kitapçılık.
- Richardson, J. H. (1970). *İktisadi ve Mali Yönüyle Sosyal Güvenlik* (Çev. Turan Yazgan). Fakülteler Matbaası, İstanbul.
- Rittersberger, H. İ., & Kalaycıoğlu, H. S. (2012). Çocuk ve Yaşlı Bakıcıları: Enformel Sektördeki Kadınlar. *Türkiye'de Refah Devleti ve Kadın*. İletişim Yayınevi.
- Sarılı, M. A. (2002). Türkiye'de Kayıt Dışı Ekonominin Boyutları, Nedenleri, Etkileri ve Alınması Gereken Tedbirler. *Bankacılar Dergisi*, 41, 32-50.
- Sümer, H. H. (2017). *İş Sağlığı ve Güvenliği Hukuku*. Seçkin Yayıncılık.

- Süzek, S. (2019). İş Hukuku, Yenilenmiş 18. Baskı, Beta Basım, İstanbul.
- Talas, C. (1981). Sosyal Haklar ve Türk Anayasalarında Sosyal Hakların Evrimi. İnsan Hakları Yıllığı, 3(4).
- Toksöz, G. (2012). Neoliberal Piyasa, Özel ve Kamusal Patriarka Çıkmazında Kadın Emegi. Türkiye’de Refah Devleti ve Kadın, 103-126.
- Tomei, M. (2000). Home Work in Selected Latin American Countries: A Comparative Overview. ILO.
- Topgül, S. (2016). Ev Hizmetlerinde Çalışan Kadınların Sosyal Güvenliği. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 21(1), 339-352.
- Ulutaş, Ç. Ü., & Öztepe, N. D. (2013). Ev Hizmetlerinde Mesleki Sağlık ve Güvenlik Sorunu. Çalışma İlişkileri Dergisi, 4(2), 44-57.
- Ustek, F. (2015). Sosyal Politika Açısından Türkiye’de Ev İşçiliği (Domestic Work in Turkey from a Social Policy Perspective).
- Yıldırım alp, S., & İslamoğlu, E. (2014). “İnsana Yakışır İş” Kavramı Bağlamında Türkiye’de Ev Hizmetinde Çalışan Kadınlar. SGD-Sosyal Güvenlik Dergisi, 4(2), 145-175.
- Yıldırım alp, S. (2014). Türkiye’de Ev Hizmetinde Çalışanların Sorunları. Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 4(1), 45-59.
- Yorgun, S. (2007). Türkiye’de Sendikal Örgütlenmenin Güncel Sorunları ve Alternatif Öneriler. ISGUC The Journal of Industrial Relations and Human Resources, 9(2), 49-78.

Research Article

Ev İşçiliği Ekseninde Kadın Emeği: Zorluklar ve Çözüm Arayışları

Women's Labor on The Axis of Domestic Work: Challenges and Search for Solutions

Kürşat TUTAR

Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

kursat.tutar@hbv.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0002-8688-4905>

Extensive Summary

Scope and Purpose of the Study

Domestic work is generally seen as a female labor force in developing countries. Especially in our country, domestic workers have important problems such as lack of social security, low wages, working environment and hours, organization, occupational health and many other examples. This study provides information about domestic work and the problems of women's employment in domestic services in Türkiye. The aim of the study is to reveal the problems experienced by the female workforce working in domestic services, to shed light on these problems and to offer suggestions in terms of preventing the difficulties experienced.

Literature Review

Housework is a line of work in which working individuals perform the tasks given in the home environment and are generally seen among women. Recently, the concept of domestic work is more common due to the globalizing economic order, the women's working life in the family and the work of two individuals at home. Individuals working in domestic work, where women's employment and labor force predominantly work, face some great difficulties in our country.

In terms of social and traditional order, housework is generally seen as women's work, and the majority of those working in this line of work are women. In addition, it is now possible to include women's use of the workforce, without social security, by employing the housewives in their own home, such as textiles and ornaments made from home to contribute to the family budget, in housework.

Housework is seen as a very difficult concept to explain and categorize due to the fact that the work is usually carried out at home, the majority of the employees are employed without official records, and the unique nature of housework (Ulutaş ve Öztepe, 2013).

Güzel and Okur (2004), who evaluating the concept of home service from a legal perspective, they describe home service as the work that the individual can do during his/her normal life, but does not perform due to reasons such as working status, being sick, spending more time on other works, not getting worn out due to housework, and generally having outside people pay a fee (Güzel ve Okur, 2004; Yıldırım, 2014).

Individuals employed in domestic services include people involved in the daily operation of the house (Topgöl, 2016; Karaca ve Kocabaş, 2009). Women generally carry out their work at home in order to combine traditional responsibilities such as caring for children, elderly or sick family members with income-generating functions (Tomei, 2000). Domestic labor is considered as "invisible" labor because it is perceived as part of women's "natural" tendencies and has a flexible working style. Therefore, it has now become a common view that domestic labor should become visible. This means that the concept of "invisible labor" is not sufficient to explain the conflict of interest between men and women. In addition, while this concept is also used to describe domestic work and paid domestic work, although these jobs are low paid and insecure, the labor spent here is not free. Therefore, the term "invisible labor" begins

to obscure the specificity of domestic labor from its gratuitousness. Although it bears traces of invisible and unpaid labor, home-based production and domestic work express a different labor relationship: Here, women work for someone else for wages, not for themselves and their children/relatives of a man who is close to them (Acar-Savran, 2012).

Working at home is quite diverse, both in terms of the working communities it includes and in the areas in which it is applied. Indeed, the number of men participating in homework is increasing, and jobs in the service sector are increasingly being carried out at home. However, most women who work at home are at the sewing machine or in front of the computer, like those who do traditional office work. Therefore, in terms of gender relations, there is no difference between women being at the sewing machine or in front of the computer (Leonard, 2001; Erdut, 2011). The difference of working at home from other responsibilities in the home is that it is paid. However, the employment status of home workers is uncertain. In practice, home workers are not generally considered to be workers. While some of those who work at home are legally considered self-employed, the vast majority actually operate informally and informally. The informal character of working at home leads to the deprivation of legal structures of workers and leaves them open to abuse. The gender dimension is often overlooked in employment status debates (Clarke vd., 2005; Freeman, 2003).

The life order of society and individuals in Türkiye is a social system in which the family is the center. In the community, it is expected that the care of the people in need of care in the family will be fulfilled by the members of the family. The expectation of the elderly individuals is that their children take care of them to a great extent. As a result of a structure that puts the family at the center of society, the proportion of women in the workforce is very low in Türkiye. Demand for women's employment is low and women's willingness to support work and employment is limited. In areas where urbanization is intense, middle and upper class women may have the chance to receive education and to be in the workforce in their professions. However, working areas are limited for women below the middle and upper class who have not received an education and do not have a profession in which they are specialized; jobs considered suitable for women should often be jobs that do not share the same fields as men (Rittersberger ve Kalaycıoğlu, 2012; Toksöz, 2012; Erdoğan vd., 2013).

There are many difficulties experienced by domestic workers in their working life. If we gather the most important of these difficulties under the main headings; difficulties in working conditions and low wages, lack of occupational health and safety, lack of social security and organization. The conditions that we have gathered under this main heading also affect many other sub-conditions, making the work life of domestic workers even more difficult in today's conditions. It is seen that new regulations are needed in order to put working life into a more humane order.

Methodology

The methodology used in the study is a literature review. In this way, current views on domestic labor were discussed by conducting an in-depth literature review. With the data obtained from scientific sources, various aspects of housework were examined from different perspectives and solutions were tried to be developed.

Results and Conclusions

The participation of women working in domestic labor in business life within the framework of changing business dynamics in today's world also plays an important role. In low-income families, the concept of domestic service and labor has started to become more common, with women entering the business life to help their husbands in increasing the income of the house. When the previous studies in the literature are examined, it is seen that the workers working in domestic services are in the status of unskilled workers, working for low wages and lack of social security make the working life of the workers more difficult. In addition, the absence of social security, the absence of a permanent work life and the general lack of continuity of work make working life more difficult. Long working hours, deprivation of union rights, inability to organize, decrease in motivation of employees and psychological factors are among the difficulties experienced by working individuals. First of all, social insecurity, which is seen as one of the most important difficulties, should be prevented, unregistered employment should be prevented and the insurance of working individuals should be provided in terms of security. Legal grounds and law are to make the necessary arrangements and start the applications. Working hours should be

regulated, inspections should be carried out to ensure that the rights of the employees are given, the wage should be increased to a decent level, the lower price should be determined, and the necessary arrangements should be made in this regard. If necessary, employees should be found through an organization and structure, necessary legal rights of employees should be protected and employment other than this should be prohibited. All these regulations are necessary for domestic workers who take part in working life and will enable them to have a decent working life.